

Cilt: 8 Sayı: 2 Yıl: 2025

e-ISSN: 2636-8544

Hakemli dergidir.

Yılda 2 sayı (Haziran-Aralık)
yayınlanır.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/by>

Sahibi

Ankara Üniversitesi Bilgi Yönetim
Sistemleri Belgelendirme ve Bilgi
Güvenliği Merkezi (BİL-BEM)

Baş Editör

Fahrettin ÖZDEMİRÇİ

Editörler

Mehmet TORUNLAR

Bahattin YALÇINKAYA

Özhan SAĞLIK

Burcu YILMAZ KARAHAN

Yabancı Dil Editörleri

Özgür KÜLCÜ

Özlem GÖKKURT DEMİRTEL

Yönetim Yeri:

Ankara Üniversitesi

Bilgi Yönetim Sistemleri
Belgelendirme ve Bilgi Güvenliği
Merkezi (BİL-BEM)

Gölbaşı 50. Yıl Yerleşkesi

BEYAS Binası 06830

Gölbaşı/ANKARA

İletişim:

bydergisi@ankara.edu.tr

bydergisi@gmail.com

bilbem@ankara.edu.tr

Tlf: (0312) 484 51 89

Dijital Çağı Özgünlükle Şekillendirmek

Her çağ kendi sorunlarıyla birlikte kendi sorularını da üretir; toplumlar içinde bulunduğu zamanın ağırlığını ve gerçekliğini yaşar, bu da kişiselden toplumsala ruhlara işler. Teknolojik değişimlerin psikolojik, fiziksel her alana dâhil ettiği yeni gerçeklikler, çağımızda kişisel ve toplumsal olmanın ötesine geçmiş ve küreselleşmiştir. Günümüzün etkili düşünürlerinden Byung-Chul Han (2024, s. 20), bugün tekrar bir krizin içerisinde bulunuyoruz; bundan, başka bir köklü değişiklik, yani dijital devrim sorumlu gibi görünüyor, tespitiyle hayatımızı baştan sona değişim ve dönüşüme uğratan gerçekliğin insanlığı bir açmaza sürüklediğini ifade eder. Hepimizin tecrübe ettiği üzere, bilişim teknolojilerini temel alıp bu alanın profesyonellerini bünyesinde barındırarak onu hayatın her anında ve alanında kullanılan bir araç olmaktan çıkarıp amaca dönüştüren ve kendine ait bir ekoloji oluşturan dijital hayat formları, artık her yerde ve zamanda başrolde ve dünyanın tümünde dijital/siber alemin gerçeklikleriyle yaşanmaya başlanmıştır.

Yeni gerçekliklerle beraber bireysel anlamda en çok duyduğumuz/duyacağımız veya merak edeceğimiz bu çağın ürettiği soru şu olmalıdır: Dünya veya insanlık nereye gidiyor? Bu soru, yalnızca bir merak duygusundan kaynaklanmaz; aynı zamanda teknoloji ile sarıp sarmalanan insanın, fiziki olduğu kadar ruhi yorgunluğunun, kaygılarının temellendirdiği kırılganlığının ne olacağına yönelik endişe işaretlerini, kafa karışıklığını içerisinde barındırır. Biz biliyoruz ki, toplumların yol haritası, bireylerin ruh hâlerinden bağımsız değildir. Her değişim ve dönüşüm yeni gerçeklikleri de bagajında getirmektedir. Bu çerçevede dijital/siber alemin gerçeklikleriyle birlikte, insanların ilişkileri, mevcut söylemleri, kurumları, değerleri, alışkanlıkları, gündelik sosyal pratikleri de değişip dönüşmektedir. Teknolojik geçişler ilk başta insanlarda, çalışanlarda merak uyandırabilir, heyecan yaratabilir. Ancak adeta nefes almaya vakit bulamadan arka arkaya, hayata dâhil olan değişimler, insanlarda da kurumsal yapılarda da sürekli yeniden başlama hissi oluşturabilir. Yeni teknolojiye tam uyum sağlayamadan, onunla ilgili süreçler her şeyiyle tamamlanmadan farklı bir yapısalığa, sürece tekrar başlamak zorunda kalındığında, ilk başta oluşan heyecanın yerini endişe alabilir, duygusal/psikolojik yorgunluk zamanla kendini gösterebilir. Bu da toplumların sağlıklı bir yol haritası oluşturmalarında en büyük engellerden biridir, düzeltilemezse yanlış rotalarla zamanda ve mekânda kaybolma tehlikesini beraberinde getirir.

Çok da uzak olmayan bir geçmişte değişim ve dönüşüme eklemlenmek sınırlı da olsa bir tercih sebebi olabilmıştır. Ancak, değişim ve hız, günümüzde bir tercih olmaktan çıkmıştır. Bu iki olgu, tüm gücüyle ve baskınlığıyla insanların, kurumların hayatının doğal akışına yansıyan bir gerçeklik olduğunu hemen her dakika bizlere hatırlatmaktadır.

Hepimiz yaşayarak görüyoruz ki daha dün diyebileceğimiz uzaklıkta hayatımıza dâhil olmuş kolaylık ve başarı getiren yöntemler, süreçler, teknolojiler bugünün ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalabiliyor, geldiğinden daha hızlı hayatlarımızdan yerini yeni bir şeye bırakarak çıkıyor. Değişimin ve bunun hayatımıza en şiddetli yansıması olan hızın, kaçamayacağımız, göz ardı edemeyeceğimiz bir gerçeklik olduğu artık inkâr edilemez haldedir, geline nokta vazgeçilemezdir, gereklidir hatta çoğu zaman mecburiyettir, var olma mücadelesidir. İnsanlar sürekli ve hızlıca yeni şeyler, süreçler, faaliyetler öğrenme ve yetiştirme baskısı içinde yaşıyor. Durmaksızın yeni yöntemler denemeye, farklı ve daha karmaşık süreçlere hızla odaklanmaya zorlanmanın beraberinde getirdiği, duygusal yük, gelecek endişesi ve fiziksel yorgunluk çoğu zaman göz ardı ediliyor.

Dünya/insanlık nereye gidiyor?

Daha hızlı olmaya, daha teknik çalışmaya, daha çok görünmeye belirsiz bir geleceğe doğru yol alınıyor. Bu durum insanların, çalışanların enerjisini tüketirken motivasyonlarını da düşürüyor. Teknolojik değişimle birlikte hayatın her alanına nüfuz eden hız olgusu, yalnız kültürel dokuları, çalışma yöntem ve süreçlerini değil, zihni melekeleri ve belki derinlemesine öğrenmeyi olumsuz yönde etkiliyor. Milan Kundera “Yavaşlık” adlı romanında, hız ile hafıza arasında gizli bir ilişki olduğunu söyler. Hafıza ile hız arasındaki bağlantı ilk bakışta “doğru orantılı” gibi duruyor. Yani hız artarsa hafıza kuvvetlenirmiş gibi. Ancak Kundera ters bir bağıntıdan bahsediyor. Ona göre hız azaldığında hatırlama kabiliyeti kuvvetleniyor (Orakçı, 2025). Kundera’ya benzer şekilde Kahneman da analitik ve bilinçli sonuçlar almak istediğimizde zihni yavaş moda sokmak gerekliliğini savunuyor (Daniel Kahneman’ın iki..., 2024). Dijitalleşme ve hız birlikteliğinin, analitik ve bilinçli düşünmeyi, eyleme geçme düzenini erozyona uğrattığını bizzat deneyimlediğimizi söyleyebiliriz.

İnsanlığın karşı karşıya kaldığı şeffaflık, hız, dijitalleşme, bireyselleşme gibi modern gerçeklikler, aslında onu yönetemediğinizde sorun oluşturur. Yönetemediğiniz, yalnızca kullanıcısı olduğunuz her değer ve süreç, geçmişin birikimlerini taşıyan yapısalılıkları eriterek, özgünlüğü ve her türden kimliği hızla tüketen, çözen, yok eden bir şey haline gelir. Bu çözülmenin, bireyleri ve toplumları derinden etkilediğini yaşayarak deneyimlemekteyiz. Özgünlükler, kimlikler dağılıp, gelenekler, değerler kaybolmaktadır. Her birey ve toplum, bu yeni yapısalılıkta güya kendisini bulmaya ve var etmeye çalışırken, aslında kimliğini kaybetmektedir. Bu, günümüz dünyasının trajedisidir. Şeffaflık, hız, dijitalleşme, yapay zekâ, bireyselleşme derken özgünlük ve kültürel gerçeklik kendi derinliğini kaybederken, insan da kendisini kaybetmektedir. Toplumlar da bu çözülme içinde hem geçmişinden hem de geleceğinden yoksun kalmaktadır. Bunların farkında olarak bir çözüme ulaşmak üzere ilk elden şu tespitte bulunmak mümkündür; insanları, toplumları güçlendiren veya tersi yorgun düşüren, bezginleştiren, kimliksizleştiren hızlı değişimlerin nasıl yönetilebilir kılındığı oldukça önemlidir. Yani yeni dünya gerçekliklerini özgün koşullar ve sistemlerle yönetilebilir kılmamız, var olma mücadelenizin de eriyip yok olma hikâyenizin de mihenk taşı olacaktır.

Tüm bu tespitlerden karamsar bir tablo da çıkartmamak gereklidir. İnsanlık tecrübesi her değişim ve dönüşümün, içinde yeni bir düzenin ve umudun filizlerini taşıdığını da bizlere göstermiştir. Bu noktada yeni gerçekliklere koşulsuzca ve sessizce itaat edip teslim olup, bunu bir kader olarak görmekten ziyade, kendi gerçekliklerimizin dâhil olacağı bir geleceği inşa etmemiz önemlidir. İşte bu çerçevede, bilgi ve belge yönetiminde, dijital teknolojilerin sunduğu fırsatları, zorlukları ve tehditleri keşfetme konusunda yeni yaklaşımlara acilen ihtiyaç vardır. İleriye doğru atılıp bugünkü dijital egemenliğin pençesinden, etkilerinden daha güçlü olarak çıkmanın cevaplarını her şeyiyle ve derinlemesine henüz bilemiyoruz, ama meseleleri ve olası tehditleri büyük oranda biliyoruz. Bunlar karşısında küreselde tekel oluşturan toplumlara/topluluklara karşı etkili bir alternatif olma gücümüzün önüne dikilen en büyük engellerden birisi, ufkumuzu, görüş alanımızı puslandırıan, kısıtlayan, düne ait alışkanlıklar, sloganlaştırdığımız bilgiler, terk edemediğimiz konfor alanlarıdır. Günümüz koşulları bilgi/belge yönetimi için son derece büyük imkânları da içerisinde barındırmaktadır. Bilgi/belge yönetimi mesleği, tüm bu kargaşa, karmaşa ve kontrolsüzlük dünyasına karşı bir toplumsal immünolojik sistemler bütünüdür. İş, işlem adımlarının ve süreçlerinin özelleştirilmiş, özgünleştirilmiş bir yapısalılığa kavuşturulması, öncelikle özgün bilgi birikiminin korunarak paylaşılmasını, saklanmasını, yönetilebilir kılınmasını gerçekleştirirken, dışarıdan sızmalarla ilgili hızlı ve etkili yanıtlar verilmesini ve bunlarla da ilgili bir zihni çerçeve ve melekeli geliştirilmesini sağlar.

Dijital dünyanın insanı ve insanlığa ait her alanı merkezine alıp start aldığı ve bir hayli de mesafe kaydettiği küresel gerçekliklerden bahsettiğimizde, bilgi/belge yönetimi mesleği yapısı itibariyle bunlar karşısında statik veya donuk kalamaz. Bu sebeple konfor alanımızın güvenli bulduğumuz, şimdilik rahat olan ortamından çıkarak harekete geçmenin vakti gelmiştir. Özgün dijitalleşme politikalarının oluşturulmasında yol haritası çizecek, rota belirleyecek, bir anlamda kılavuz kaptanlık yapacak ve bununla birlikte bize ait zihni çerçeveler çizebilecek bu disiplin, insanlarımızda, kurumlarımızda, toplumumuzda oluşan ve gelişen duygusal/psikolojik yorgunluğu da ortadan kaldıracak bir potansiyeli bünyesinde barındırmaktadır.

Bilgi Yönetimi Dergisi bu çerçevede hem kendi özgün alanında hem de meslekle iç içe geçmiş diğer disiplinlerden gelen yazı ve makaleleri yayınlamasıyla önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Derginin takipçileri, son yıllarda dergide yayınlanan makalelerin içeriklerindeki geniş yelpazeyi fark etmişlerdir. Dergide, bilgi/belge yönetimi disiplinine ait içeriklerle birlikte, dijital dünyanın nüfuz ettiği her unsura ve onun kapsama alanına, bilim ve teknoloji politikalarına yönelik yazılara titizlikle yer verilmekte, bu noktada tüm bu gerçekliklerin ve hayat formlarının bilgi/belge yönetimi ile olan ayrılmaz bütünlüğünü ortaya koyan çok boyutlu yaklaşım görülmektedir.

Teşekkür

Bilgi Yönetimi Dergisi'nin, 8'inci yılında; 10 makalenin yer aldığı 8'inci cildin 2'inci sayısı okurları ile buluşuyor. Dergiye ilgi ve güven duyarak makale gönderen ve yayınlamasına temel teşkil eden araştırmacı yazarlarımıza, makaleleri kısa sürede inceleyerek süreci aksamadan devam ettiren editörlerimize, hakemlik yapmak için zamanlarını ayıran, görüş, bilgi ve değerlendirmelerini bizlerle ve yazarlarla paylaşarak katkılarını sağlayan hocalarımıza en içten teşekkürlerimizi iletiyoruz. Geleceğin özgün karakterli inşası için yol haritası çizecek, yeni rotalar belirleyecek makalelerden ve görüşlerden seçkiler barındıracak sayılarda buluşmak, birlikte yol almak arzusu ve iyi çalışmalar dileğiyle...

31.12.2025, Ankara
Mehmet TORUNLAR
Editör

Kaynakça

Han, B-C. (2024). *Sürünün içinde: Dijital dünyaya bakışlar*. İnka Kitap.

Daniel Kahneman'ın iki düşünce sistemi hakkında: Nasıl düşünüyoruz? (2024, 29 Şubat). Maestro Virtuale. <https://maestrovirtuale.com/tr/Daniel-Kahneman%27%C4%B1n-iki-d%C3%BC%C5%9F%C3%BCnce-sistemi-hakk%C4%B1nda-nas%C4%B1l-d%C3%BC%C5%9F%C3%BCn%C3%BCyoruz/>

Orakçı, M. S. (2025, 4 Kasım). Hız ve hafıza arasındaki gizli ilişki. *Medium*. <https://medium.com/t%C3%BCrkiye/h%C4%B1z-ve-haf%C4%B1za-aras%C4%B1daki-gizli-i%C5%9Fki-9b2f441d10a6>